

Dowody diaspory i alija Izraela

Izrael wypełniający proroctwa

Lecz gdy ich wyrwę, znów ulituję się nad nimi i sprowadzę z powrotem każdego do jego dziedzictwa i do jego ziemi – Jer. 12:15, BW.

Izraelska diaspora lub inaczej mówiąc wygnanie odnosi się do rozproszenia Izraelitów lub Żydów z ziemi ich przodków (tj. ziemi Izraela) i ich późniejszego osiedlenia się w innych częściach globu.

W rozumieniu Biblii hebrajskiej pojęcie „wygnanie” opisuje los Izraelitów wygnanych z Królestwa Izraela w VIII wieku p.n.e., oraz dzieje Judejczyków wygnanych z Królestwa Judy w VI wieku p.n.e. Podczas tego wygnania Judejczycy stali się znani jako „Żydzi”; zaś Mordochaj, Żyd, jest pierwszą osobą opisaną w Biblii za pomocą określenia o tym znaczeniu (Ester. 2:5). Przedstawiciele żydowskiej emigracji można było spotkać w wielu miejscach świata już na kilka wieków przed upadkiem Drugiej Świątyni, ale ich pobyt w innych krajach zazwyczaj nie był wynikiem przymusowego przesiedlenia. Przed połową pierwszego wieku naszej ery duże społeczności żydowskie zamieszkiwały obszary nie tylko Judei, ale również Syrii i Babilonii. Duża społeczność Żydów istniała w rzymskiej prowincji Syrii, Egipcie i Cyrenajce, a także w samym Rzymie. Po oblężeniu Jerozolimy w 63 roku p.n.e, kiedy to królestwo Machabeuszy stało się rzymskim protektoratem, emigracja nasiliła się. Judejscy rebelianci ponownie zbuntowali się przeciwko rzymskiemu imperium w 66 roku n.e. podczas pierwszej wojny żydowsko-rzymskiej, której punktem kulminacyjnym było zniszczenie Jerozolimy w 70 roku n.e. Podczas tego oblężenia Rzymianie zniszczyli Drugą Świątynię i część Jerozolimy. Ten przełomowy moment wyeliminował z przestrzeni publicznej symboliczne centrum judaizmu. W związku z tymi wydarzeniami Żydzi zostali zmuszeni do przeformułowania swej tożsamości, określenia jej na nowo i dostosowania się do bliżej nieokreślonego w czasie wygnania.

Diaspora jest zjawiskiem powszechnym wśród wielu ludów, od czasów starożytności. Tym, co jest charakterystyczne dla żydowskiej diaspory, to pewne szczególne, wyraźnie negatywne, religijne, a nawet metafizyczne konotacje tradycyjnie związane ze słowami „rozproszenie” i „wygnanie” (galut); dwa warunki, które uległy połączeniu. Angielski termin „diaspora” który wszedł do powszechnego użytku dopiero w 1876 r. oraz hebrajskie słowo „galut” obejmują podobny za-

kres semantyczny, ale wykazują również pewne wyraźne różnice („Galut”, wygnanie, oznacza wydalenie z Izraela. „Diaspora” oznacza, że wygnańcy zostali rozproszeni). Pierwsze z nich nie ma tradycyjnego odpowiednika w hebrajskim użyciu.

Powstanie diaspory

Greckie słowo „diaspora” (rozproszenie) pojawia się po raz pierwszy jako nowo utworzone słowo w przekładzie Septuaginty Starego Testamentu, gdzie występuje 14 razy, zaczynając od fragmentu: „eoe diaspora en parais basileiais tes ges” („i będziesz w diasporze lub rozproszeniu we wszystkich królestwach na ziemi”; 5 Moj. 28:25 oraz w 2 Król. 17:23 gdzie zapis dotyczy uprowadzenia elit judejskich to Babilonii).

Niektórzy twierdzą, że diaspora rozpoczęła się z wraz z dwukrotnym zniszczeniem przez Rzymian narodowych aspiracji Żydów. Znaczna część europejskiej diaspory żydowskiej wywodzi się z czasów wojen żydowskich, które miały miejsce w latach 66-135 n.e. Rozwój społeczności żydowskiej w diasporze był jednak procesem stopniowym, zachodzącym na przestrzeni wieków, poczynając od zniszczenia Izraela przez Asyrię, babilońskiego zniszczenia Judy, rzymskiego zniszczenia Judei, a następnie rządów chrześcijan i muzułmanów.

Po buncie przeciwko Rzymianom żydowskie centrum religijne i kulturalne przeniosło się do kręgów babilońskiej społeczności żydowskiej i jej uczonych. W następnych pokoleniach zniszczenie Drugiej Świątyni stało się wyrazem braku nadziei dla narodu żydowskiego, który na większą część swojej historii stał się ludem wywłaszczonym i prześladowanym. Powstanie bar-Kochby było buntem Żydów zamieszkujących rzymską prowincję Judeę, dowodzoną przez Szymona bar-Kochbę i skierowaną przeciwko Imperium Rzymskiemu. Po buncie bar-Kochby, Żydzi zostali całkowicie rozproszeni.

Począwszy od 63 roku rzymskie rządy trwały aż do buntu w latach 66-70 n.e. Żydowska walka o niepodległość została stłumiona po czterech latach, a kulminacją tamtych wydarzeń było zdobycie Jerozolimy oraz spalenie i zniszczenie świątyni. Po tych wydarzeniach diaspora żydowska skoncentrowała się w Partii (Persji), Babilonii (Iraku) i Arabii; wraz z innymi Żydami poza Eufratem w Adiabene (Kurdystan), w północnej Europie i wzdłuż zachodniego wybrzeża Morza Śródziemnego (Józef Flawiusz, „Wojny”, Przedmowa 1-2).

Z kolei „Alija” („wejście”, „wstąpienie”) to imigracja Żydów z diaspory do Ziemi Izraela. Proces ten jest również określany jako „czynność wchodzenia” – to

znaczy wejście ku Jerozolimie. „Udział w Alija” poprzez przeniesienie się do Ziemi Izraela jest jedną z podstawowych zasad syjonizmu. Izraelskie prawo powrotu przyznaje Żydom i ich potomkom automatyczne prawa dotyczące pobytu i obywatelstwa izraelskiego.

Przez znaczną część historii żydowskiej, większość Żydów mieszkała w diasporze. Koncepcja alija była rozwijana jako narodowa aspiracja narodu żydowskiego, choć rzadko spełniana przed rozwojem ruchu syjonistycznego pod koniec XIX wieku. Chociaż niektórzy Żydzi założyli osadę Petach Tiqvah już w 1878 roku, to jednak imigracja Żydów do Palestyny na większą skalę rozpoczęła się w 1882 roku.

Zgodnie z tradycyjnym żydowskim porządkiem ksiąg w Starym Testamencie, ostatnim słowem w ostatniej księdze w oryginalnym przekładzie hebrajskim (2 Kron. 36:23) jest vey’a'al – tryb rozkazujący (polecenie) czasownika wywodzącego się z tego samego źródłosłowu co alija, który oznacza „pozwól mu wstąpić” (do Jeruzalem w Judzie).

„Tak mówi Cyrus, król perski: Wszystkie królestwa ziemi dał mi Pan, Bóg niebios. On też nakazał mi, abym mu zbudował świątynię w Jeruzalemie, które leży w Judzie. Kto z całego jego ludu jest wśród nas, niech Pan, jego Bóg, będzie z nim – niech wyrusza!” (2 Kron. 36:23).

Pierwsza Alija. W latach 1882-1903 około 35 tys. Żydów wyemigrowało do południowo-zachodniej części Syrii, wówczas prowincji Imperium Osmańskiego. Większość z nich przybyła z terenów Rumunii i Rosji w latach 80 XIX wieku. Migracja Żydów z Rosji jest związana z końcem rosyjskich pogromów (które również zapobiegły emigracji), przy czym około 3% Żydów wyemigrowało z Europy do Palestyny. Chociaż grupy te wyrażały zainteresowanie i „zamiłowanie” do Palestyny, to jednak było ich za mało aby przekształcić się w ruch masowy, tak jak miało to miejsce w późniejszych falach migracji. Większość pochodziła z Imperium Rosyjskiego, a mniejsza liczba przybyła z Jemenu.

Druga Alija. W latach 1904-1914 miała miejsce emigracja ok. 40 tys. Żydów, głównie z Rosji, do południowo-zachodniej Syrii. Ruch ten nastąpił po pogromach i wybuchach antysemityzmu, jakie miały miejsce w tym kraju. Ta grupa emigrantów była pod silnym wpływem ideałów socjalistycznych i założyła pierwszy kibuc w 1909 roku. Utworzona została również organizacja samoobrony aby przeciwdziałać rosnącej wrogości Arabów. Jej celem miała być pomoc Żydom przed reakcjami społeczności arabskiej. I Wojna Światowa skutecznie zakończyła Drugą Alija.

Trzecia Alija. W latach 1919-1923 ponad 40 tys. Żydów

napłynęło głównie z terenów Europy Wschodniej. Brytyjska okupacja Palestyny i mandat brytyjski umożliwiły realizację obietnic zawartych w Deklaracji Balfoura z 1917 roku. Ludność żydowska osiągnęła wówczas liczbę ok. 90 tys.

Czwarta Alija. W latach 1924-1929 przybyło 80 tys. Żydów; wielu z nich napłynęło z wyniku rosnącego antysemityzmu w Polsce i całej Europie. Kontyngenty emigracyjne narzucone przez Stany Zjednoczone utrudniały imigrację. Grupa ta obejmowała wiele rodzin z klasy średniej, które przeprowadziły się do powstających miast zakładając małe firmy i współtworząc przemysł lekki. Spośród nich około 23 tys. opuściło Polskę.

Piąta Alija. W latach 1929-1939 wraz z rozwojem nazizmu w Niemczech przybyła nowa fala imigrantów (ok. 250 tys.). Większość z nich (ok. 174 tys.) przybyła między 1933 a 1936 rokiem. Po tym okresie, rosnące ograniczenia imigracyjne narzucane przez Brytyjczyków sprawiły, że imigracja była tajna i nielegalna; nazywano ją „Alija Bet”. Imigranci z piątej Alija rekrutowali się prawie w całości z Europy, głównie z Europy Środkowej (szczególnie z Niemiec, Polski, Austrii i Czechosłowacji) ale także z Grecji. W ramach piątej Alija przybyła duża liczba specjalistów, lekarzy, prawników i profesorów z Niemiec. Ludność żydowska w Palestynie osiągnęła 450 tys. w 1940 roku.

Wkrótce po dojściu do władzy, naziści wynegocjowali z Agencją Żydowską „Umowę transferową” na mocy której 50 tys. niemieckich Żydów i ich majątek o wartości 100 mln USD mógł zostać przeniesiony do Palestyny.

Wczesna państwowość (1948-1960)

Po Alija Bet zaprzestano numerowania lub nazywania poszczególnych alija, ale migracja nadal trwała. Główna fala imigracji żydowskiej miała miejsce w latach 1948-1951, głównie z Europy oraz świata arabskiego i muzułmańskiego. W ciągu 3,5 roku ludność żydowska Izraela, licząca 650 tys. osób na początku istnienia państwa, uległa ponad dwukrotnemu zwiększeniu przez napływ około 688 tys. imigrantów. W 1949 roku do Izraela przybyła największa jak dotąd liczba żydowskich imigrantów; w ciągu jednego roku przybyło 249 954 osób. Ten okres imigracji jest często nazywany „kibbutz galuyot” (dosłownie: „zebranie wygnańców”), ze względu na dużą liczbę społeczności diaspory żydowskiej, które wzięły udział w alija.

Izrael karmił Żydów za to, że nie zareagowali na wezwania syjonistycznych „rybaków” i nie powrócili do Ziemi Obiecanej. Efektem alija było odzyskanie państwowości przez Izrael w 1948 roku. Od czasu powstania państwa Izrael, do kraju napłynęło ponad 3 miliony Żydów. Od 2018 roku 44,5 % światowej populacji Żydów mieszka w Izraelu.

Rybacy i myśliwi

W prorocztwie Jeremiasza w rozdziale 16 mamy zapisane, że Bóg najpierw wyśle „rybaków” aby zachęcić Żydów do powrotu do swej ziemi ideą syjonizmu. Gdyby się to nie udało, Bóg miał zezwolić działać „myśliwym”, tj. prześladowaniom, aby za ich pomocą sprowadzić Żydów z powrotem do Ziemi Obiecanej (uwaga Wydawcy: niektórzy łączą Jer. 16:16 z werselem 17, odnosząc je do rozproszenia Izraela, a nie z wersetami 14-15, dotyczącymi powrotu Izraela). Mojżesz Montefiore poświęcił się filantropii, szczególnie starając się złagodzić cierpienie Żydów za granicą. Stowarzyszenie, które założył, dysponowało zaawansowanymi narzędziami administracyjnymi do radzenia sobie z problemem prześladowań Żydów, wliczając w to agencje emigracyjne i dystrybucyjne, szkoły techniczne, fabryki spółdzielcze, banki oszczędnościowo-pożyczkowe i modelowe mieszkania. Pomagał także dużej liczbie stowarzyszeń rozsianskich po całym świecie, których praca związana była z pomocą i rehabilitacją żydowskich uchodźców.

Wielu Rotschildów było zwolennikami syjonizmu. W 1917 r. Walter Rothschild, 2 baron Rothschild, był adresem Deklaracji Balfoura dla Federacji Syjonistycznej, która zobowiązała rząd brytyjski do ustanowienia w Palestynie domu dla narodu żydowskiego. James Jacob de Rothschild był patronem pierwszej dużej osady w Palestynie w Rishon-LeZion i kupił od osmańskich właścicieli część terenów, które obecnie składają się na dzisiejszy Izrael.

Tych kilka osób odegrało kluczową rolę w procesie przemiany pustyni w różany ogród.

„Myśliwi” z Jeremiasza 16 byli szczególnie aktywni podczas nazistowskiego holokaustu w latach 1937–1945. Działalność antysemickich „łowców” Żydów odradza się w ostatnich czasach. Incydenty antysemickie pojawi-

ają się obecnie w Wielkiej Brytanii, Francji, Szkocji, Szwecji i Ameryce. Jedną z prognoz jest to, że za 15 lat wszyscy Żydzi z Europy powrócą do Izraela.

Korelacja między Pierwszym a Drugim przyjściem naszego Pana.

„Pocieszajcie, pocieszajcie mój lud, mówi wasz Bóg! Mówcie do serca Jeruzalemu i wołajcie na nie, że dopełnia się jego niewola, że odpuszczona jest jego wina, bo otrzymało z ręki Pana podwójną karę za wszystkie swoje grzechy” (Izaj. 40:1,2).

Podczas pierwszego przyjścia nasz Pan mówił o świątyni i czasie, kiedy „nie pozostanie tu kamień na kamieniu, który nie zostanie zburzony” (Mat. 24:2). Jezus bez wątplenia prorokował o zniszczeniu świątyni w Jerozolimie przez Rzymian w 70 r. n.e. Początki diaspory nastąpiły wkrótce po tym, jak pierwsza część 1845 lat dwójnasobu (łaska) zakończyła się w 33 r. n.e., kiedy to naród został odrzucony.

Druga część 1845 lat dwójnasobu (niełaska) zakończyła się w 1878 roku, po powrocie naszego Pana. Alija rozpoczęła się w 1882 roku. To ponowne zebranie, zgodnie z prorocztwem Ezech. 37 o suchych kościach, odpowiadałoby opisanemu tam procesowi zbliżania kości do kości. Wskazuje to również na stan śmierci Izraela jako narodu w diasporze (rozproszeniu), w jakim znajdował się przy końcu dwójnasobu w 1878 roku. Symboliczna „skóra” pojawiła się na nim wówczas, gdy stał się państwem w 1948 roku. Dysponujemy proroczymi zapowiedziami wskazującymi na to, że Starożytni Świątyni i reszta Izraela dostąpią przebudzenia, zaś Duch Boży będzie prowadził ich oraz resztę świata do doskonałości utraconej w Edenie.

Austin Williams